

godt. Jeg har ikke den fjerneste Tvivl om, at Forskolen ikke vil være et Tilbagefridt, men et stort Fremfridt, og det Fremfridt, hvorpaa jeg sætter allermest Pris af Alt, hvad Loven indeholder; thi det er denne Samblanding med de smaa Børn, der hverken kunne læse eller skrive, men kræve stadigt Tilsyn af Læreren, og den Omhu og Umage, denne maa gjøre sig med dem, som har forhindret de ældre Børn fra at lære Noget. Jeg kan heller ikke tro, at Maalet i § 18 er sat for høit. Det er jo sat ganske almindelig hen; det er det Maal, man skal stræbe efter. Det er mig fuldstændig klart, at alle Begne vil man ikke fuldkomment naae Maalet, ja, det er maasse endog saa muligt, at der vil behøves en længere Aar-række, inden man vil komme synderlig vidt frem imod det; men jeg tror, at det er det Maal, man alle Begne skal stræbe efter, og jeg tror ikke, at Maalet er sat høiere, end at en rigtig dygtig Skolelærer, som modtager de smaa Børn vel underviste af forstandige og dygtige Kvinder, vel ved to Aars stadig Undervisning i den yngre Klasse og tre Aars Undervisning i ældste kan komme Maalet temmelig nær. Naturligvis kan der vise sig en betydelig Forskjel paa de forskellige Steder, og naar man ikke forudsætter, at det i Regelen vil blive dygtige Lærere, man har, kan man naturligvis gjerne have Grund til at tvivle om, hvad der vil udrettes; men jeg haaber dog, at denne Lov, naar det en Gang lykkes den at træde frem for Dagens Lys, vil gjøre en overordentlig god Virkning.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Fischer): Der er reist et almindeligt Spørgsmaal om, hvilken Virkning man turde vente sig af denne Lov, hvis den blev vedtagen, og det er der bemærket af et æret Medlem (Krieger), at det vil i høi Grad bero paa, hvilke Kræfter der er til at gennemføre den, hvilken Interesse Loven vil vække ved Gjennemførelsen. Det er naturligvis Tilfældet med denne Lov som vistnok med alle andre. Der er saa Love, hvis Virkning forud kan beregnes ganske nøiagtig, naar man vedtager dem; ved de aller fleste Love vil deres Betydning komme til at afhænge af, hvilken Interesse der er for at gennemføre dem, og at det gjælder i høi Grad om en Skolelov, er en selvfølgelig Sag. Men Spørgsmaalet bliver da, om ikke ogsaa den Sag, der her ligger for, er af en saadan Betsaffenhed, at den tør gjøre Regning paa at finde villige Kræfter rundt omkring i Landet. Er der nogen Sandhed i al den Tale om en Trang til fyldigere Undervisning, som vi saa jevnlige have hørt, saa haaber jeg, at Interessen for den foreliggende Lovs Gjennemførelse ikke vil svigte, naar det en Gang kommer dertil. Der fremkom en almindeligere Bemærkning, som jeg haaber, den ærede Formand vil tillade mig at berøre, skjøndt

det jo kun er Endringsforslagene, der foreligge til Behandling; det er nemlig den, om det Maal der er sat i Et. i § 18, er heldig valgt, da man jo, ved at gennemgaa de Midler til at naae Maalet, som Lovudkastet nu indeholder, maa let faae Die paa, at disse Midler ere meget forskellige, efter som man tager Kjøbstadkommuner eller Landkommuner. Ja, ganske vist, det er sandt; men jeg vil dog gjøre opmærksom paa, at det Maal, der findes i § 18, er stillet i meget almindelige Udtryk. Der er Plads for meget forskellige Rundsfaber og megen forskjellig Udøvelse indenfor Grændserne af det Udtryk, som findes i § 18. Men foran § 18 gaa baade § 16 og § 17, og disse præcisere nærmere, hvorledes der skal gaa frem paa de enkelte Steder. Den Utopi, som det ærede Medlem for 10de Kreds (Jessen) nu synes at være falden hen til, at man skulde faae Undervisningen ens gennemført for Alle, har jeg i alt Fald ingen Anpart i. Jeg har ikke næret saadanne Illusioner ved at fremsætte dette Forslag for det høie Thing. Iverimod har jeg strax fra Begyndelsen af gjort opmærksom paa, at Forholdene hele Landet over ere af høit forskjellig Betsaffenhed. Der er Kjøbstadsforhold og der er Landsforhold, og hvert af disse har mange Trin med mange forskellige Betingelser for, at en Skolelov kan virke mere eller mindre fylldig. I en større Kjøbstad er der rigeligere Midler til, at en Lov som denne kan virke, og derfor bestemmer § 16 ogsaa, at ved Undervisningsplanerne skal man tage Hensyn til saadanne Forhold der. Ved den mindste Kommune ovre paa Vestkysten af Sylland ere Forholdene overordentlig forskellige derfra. Skoleplanen maa tage Hensyn til de der tilstedeværende Forhold, og dette er ligefrem udtalt i § 16, idet det jo deri hedder, at ved Bestemmelsen af det Maal, saavel Skolen i det Hele som enhver af dens Afdelinger eller Klasser bør sætte sig, bliver der ved Skoleplanernes Affattelse at gaa ud fra, hvad et Barn med almindelige legemlige og aandelige Kræfter, ved den Understøttelse, som Hjemmet kan ventes at ville yde, og under Hensyn til de iøvrigt givne Forhold, maa antages at kunne naae. Der er det jo klart betegnet, at naar man søger at udføre i det Enkelte Lovens Bestemmelser, skal der tages Hensyn til de stedlige Forhold, og deraf vil uregtelig Følgen blive, at det Maal, som naas et Sted, kan være forskjelligt fra det, som naas et andet Sted; men derved er efter min Mening ikke Noget at gjøre. Ja, naar man vilde følge den Vej, som et æret Medlem (S. Pedersen) rigtig betegnede som den, man da maatte følge, nemlig at flære af fra oven af og trykke Alle ned til det Lavmaal, om hvilket man kunde vente, at Alle ville samles! Men det er naturligvis Noget, Ingen af os kan ønske. — Det første af de foreliggende Endringsforslag er stillet af et Medlem af Udvalget (S. Pedersen). Det er nem-